

Nr 19

Av fru Ryding m. fl., om omprövning av reglerna för basbeloppets beräkning inom ATP-systemet.

(Lika lydande med motion nr 48 i Första kammaren)

ATP-systemet utgår från att en grundpension »ligger i botten» och att en tilläggs pension ges för inkomst ovanför det stipulerade basbeloppet upp till ett likaledes fastställt »ATP-tak». Vid prisstegringar och penningvärdeförsämring korrigeras såväl basbeloppet som »taket» uppåt och tilläggs pensionen blir sålunda värdesäkrad. Denna konstruktion har med all rätt framhållits som en väsentlig vinst i pensionsreformen. ATP-pensionen skall sålunda tillsammans med grundpensionen svara mot 60 % av den reella inkomsten under de 15 bästa inkomståren.

Frågan har emellertid rests om vad som i verkligheten händer med pensionen om en allmän stegring av *realinkomsten* sker. Icke *all* inkomststegring är att hänföra till inträdda prisstegringar och penningvärdeförsämring. En reell inkomstökning kan även äga rum. Men ATP-systemet tar endast hänsyn till att värdesäkra pensionen på grundval av pensionstagarnas intjänta pensionspoäng, d. v. s. den pensionsgrundande inkomsten. Med fortsatt stegring av realinkomsterna uppstår sålunda en så småningom allt större klyfta i standarden mellan pensionstagarna och de yrkesverk samma.

I en doktorsavhandling år 1967 av Leon Rappaport »Kapitalbildning och befolkningsrörelse» tas detta problem upp. Samma är fallet i en artikel i nr 12 år 1968 av »Tidskrift för allmän försäkring» under rubriken »ATP — är de' 'trygghet' de'». I den senare sägs att en stor del av inkomstökningen i vårt land är en »realinkomstökning»:

Denna kan avläsas på många sätt. Här torde räcka med ett påpekande av att det genomsnittliga årliga antalet tillgodoräknade pensionspoäng inom ATP-systemet växer för varje år. Om ingen realinkomsthöjning förekom skulle antalet tillgodoräknade poäng vara konstant. Detta konstaterande är för alla pensionsförsäkrade ett mycket allvarligt problem, enär ATP-systemet inte tar någon som helst hänsyn till realinkomstökningen.

Artikelförfattaren åberopar uppskattningar av en genomsnittlig reallöneökning om 4 procent per år, vilket innebär en fördubbling av realinkomsten inom en tjuugoårsperiod. Det heter vidare i artikeln:

De konsekvenser som följer för ATP-systemets del vid en realinkomstökning med 4 procent per år blir, att ATP-pensionen i stället för avsedda 60 procent av den pensionsgrundande inkomsten utgår med 24 procent.

Skulle samma reallönestegring fortsätta under ytterligare 20 år, heter det vidare i artikeln, blir pensionen i stället för den ursprungligen tänkta relationen 60 procent av lönen under de bästa inkomståren endast 12 procent av denna.

Slutsatsen bör enligt de här åberopade källorna bli att ompröva reglerna för basbeloppens beräkning. Dessa bör beräknas inte som nu på levnadskostnadsindex utan på ett reallöneindex. Om detta sker kan relationen lön—pension bibehållas och den avsedda standarden för pensionstagarna säkerställas. Verkningsarna av nuvarande utformning av ATP-systemet kommer att accentueras än mer från år till år. På ett enahanda sätt har pensionsförhållandena utvecklats för exempelvis tidigare pensionerade statsanställda jämfört med nu yrkesverksamma statstjänare. Tidigare pensionerade får sämre pension än kolleger som pensioneras senare även om samma slag av arbete utföres beroende av verkställda lönegradsuppflyttningar, d. v. s. till följd av reallönestegringar. Den i och för sig värdesäkrade och samordnade stats- och folkpensionen beaktar icke detta förhållande.

Den här aktualiserade reformeringen av ATP-systemet riktar givetvis uppmärksamheten på de ekonomiska förutsättningarna. I Rappaports avhandling förutspås uppkomsten av enorma fonder medan ATP-systemet kommer att krympa. I den åberopade artikeln i »Tidskrift för allmän försäkring» svaras likaledes ett obetingat ja på frågan om vi har råd med en dylik förändring. AP-fonderna uppgår nu till ca 25 miljarder kr. Inkomsterna för år 1968 uppskattas till mer än 5 miljarder kr., medan utgifterna uppges belöpa sig till något mer än en halv miljard. Även om utgifterna kommer att starkt gå i höjden fortskrider anhopningen i AP-fonderna. Sist och slutligen måste *värdet* av basbeloppets beräkning på grundval av reallöneindex vägas mot kostnaden.

Frågan bör därför bli föremål för utredning *nu*, utan dröjsmål. Det är bekant att utredning, remissbehandling, utarbetande av proposition tar sin rundliga tid i anspråk. Under tiden gör sig verkningsarna av de påtalade förhållandena alltmer gällande. Pensionerna bör avvägas i förhållande till lönerna under hänsynstagande till deras storlek vid utbetalningstillfället i stället för att såsom nu är fallet avvägas till förhållanden som ligger tio, tjuugo, trettio år tillbaka i tiden, heter det i den åberopade tidskriftsartikeln.

Med hänvisning till det anförda föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att frågan om en reformering av tilläggs pensionen innebärande att basbeloppet beräknas på ett reallöneindex blir föremål för skyndsamt utredning och att förslag härom förelägges riksdagen.

Stockholm i januari 1969

Gunvor Ryding (vpk) C. H. Hermansson (vpk) Eivor Marklund (vpk)

Nr 20

Av herr **Börjesson** i Falköping m. fl., om skyldighet att borttaga gammal taggtråd.

(Lika lydande med motion nr 18 i Första kammaren)

Stockholm den 14 januari 1969

Bengt Börjesson (cp) Carl Eric Hedin (m) C.-G. Enskog (fp)
i Falköping
